Verojaosto 19.3.2026

O 16/2026 vp Ympäristöverotus

Ekonomisti Janne Kalluinen
Veronmaksajain Keskusliitto

VERONMAKSAJAT
Puolenpitoa.

Taustaa – hyvän verojärjestelmän periaatteet

- Hyvän verojärjestelmän periaatteet: verojärjestelmä kerää
  - riittävän rahoituksen,
  - tekee sen oikeudenmukaisuustavoitteet täyttäen
  - minimoi käyttäytymismuutokset (neutraalisuus)
  - minimoi verojen keruun aiheuttamat hallinnolliset kustannukset.
- Neutraalisuustavoitteesta huolimatta veroilla kuitenkin on hyvin tyypillisesti myös käyttäytymisvaikutuksia
  - ohjaavilla veroilla niitä tietoisesti tavoitellaankin
  - esim. energiaverot, muut ympäristöverot sekä päihteitä koskevat verot
- Kun ohjaava vero tavoitellusti vähentää haitallista toimintaa, verotuksen ohjaava vaikutus kaventaa veropohjaa ja pienentää täten verotuloja

Nykytila

- Nykyisellään ympäristöverot luokitellaan seuraavasti:
  - energiaverot (esim. polttoaineet, sähkö, tulot päästöoikeuksien huutokaupasta)
  - päästöverot (esim. juomapakkaus- ja jätevero)
  - liikenneverot (auto- ja ajoneuvoverot)
  - resurssiverot (esim. kalastus- ja metsästyslupamaksut)
- Verojen tuotto 6,2 miljardia euroa, josta energiaverot ja liikenneverot 6,2 miljardia
- Nykyisiksi ympäristöveroiksi energia- ja liikenneverot sekä resurssiverot pois lukien jäävät juomapakkausvero (tuotto v. 2026 budjetissa 15 milj. €) sekä jätevero (tuotto v. 2026 budjetissa 3 milj. €)

Ympäristöverojen tulevaisuus - päällekkäinen sääntely

- Nykyisiä ympäristöverojen tulisi suhteuttaa myös sääntelyn laajempaan kokonaisuuteen, ympäristöohjaus on muutakin kuin ympäristöverotus
- Esimerkiksi nykyinen liikennepolttoaineiden energiaveromalli ja siihen kuuluva hiilidioksidivero lähtökohtaisesti alentaa biopolttoaineiden verotusta suhteessa fossiilisiin polttoaineisiin
- Jakeluvelvoite käytännössä määrittää pitkälti biopolttoaineen kulutuksen osuuden kokonaiskulutuksesta
  - Kaventaa liikennepolttoaineiden CO2-veron veropohjaa
- Uusi päästökauppa (ETS2) tuloillaan hinnoittelemaan hiilidioksidipäästöjä
- Lisäksi auto- ja ajoneuvoverot hiilidioksidiperusteisia
- Mikä on hiilidioksidiveron rooli?

Ympäristöverojen tulevaisuus – Ruotsin muovipussivero

- V. 2020 toukokuussa Ruotsissa otettiin käyttöön uusi muovipusseihin kohdistettu vero
  - Veronalaisia olivat kassit – kantokahvoilla tai ilman – jotka on tarkoitettu kuluttajille tavaroiden pakkaamiseen tai kuljettamiseen: ruokakassit (3 SEK) ja ”hedelmäpussit” (0,3 SEK)
  - Veron ulkopuolelle jäivät esimerkiksi muoviset roskapussit, jätesäkit, paperiset pussit ja kestokassit.
- Vaikutusarvioissa päädyttiin olettamaan muovipussien kysynnän vähenevän 30 prosenttia. Kulutus lopulta aleni selvästi enemmän
  - Vuoden 2022 budjettiehdotuksessa veron tuottoarvio 400 milj. SEK
- Veron käyttöönoton taustalla EU:n ympäristötavoitteet, joissa tavoiteltiin vähentää muovipussien käyttö enintään 40 pussiin per kansalainen vuonna 2025
- Hankaluuksia:
  - Kiistanalaista, ovatko paperikassit ympäristön näkökulmasta kestävämpiä kuin tavanomaisesta muovista valmistetut
  - Veron käyttöönoton jälkeen veron ulkopuolelle jääneiden roskapussien kulutuksen on raportoitu kasvaneen 75 prosenttia
  - Biomuovipussit veronalaisia

Kuvio: Muovipussien (paksuus 15–50 mikrometriä) kulutus per henkilö Ruotsissa, muovipussivero voimaan 1.5.2020. (Lähde: Naturvårdsverket).

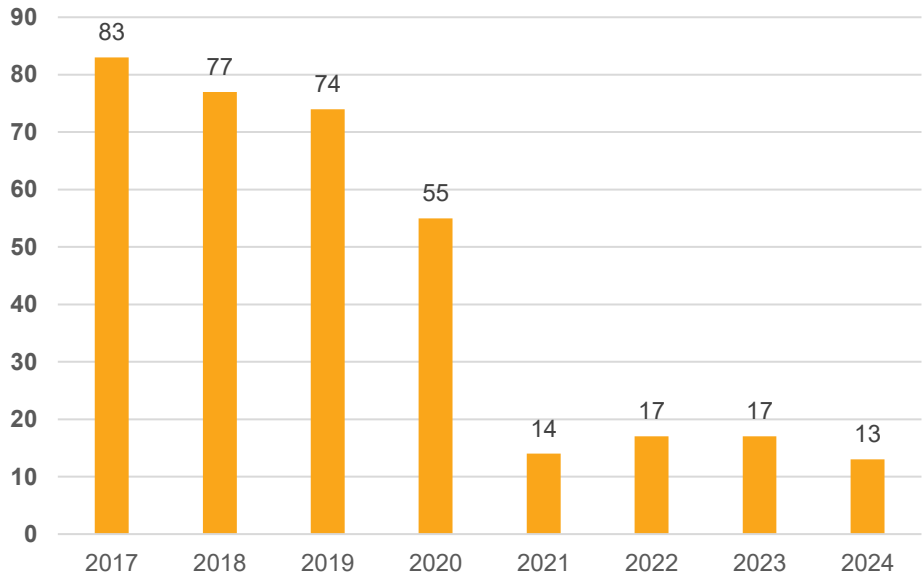

Ympäristöverojen tulevaisuus – Ruotsin muovipussivero

- Nykyinen Kristerssonin hallitus päätti syyskuussa 2023 muovipussiveron poistamisesta marraskuusta 2024 alk.
  - Todettiin, että Ruotsi alitti EU:n vuoden 2025 tavoitteen muovipussien kulutuksesta, ja hallitus arvioi, että tavoite saavutettaisiin ilman veroa
  - Verolla arvioitiin olleen joitakin kielteisiä vaikutuksia, kuten hallinnollisia kustannuksia, ja sen arvioitiin voivan johtaa vaihtoehtoisten pussien kulutuksen lisääntymiseen
- Oliko Ruotsin muovipussivero hyvä vai huono vero?
  - on epäonnistunutta veropolitiikkaa säätää uusi vero ja poistaa se miltei välittömästi
    - veron käyttöönoton kertaluonteinen hallinnollinen kustannus on realisoitunut ja veronkannon käytännöt ovat alkaneet vakiintua
- Tempoileva veropolitiikka ei ole kenenkään etu ja voi horjuttaa luottamusta
- Muovipussiveron poisto Ruotsissa alentaa verotuottoja ja on odotettavaa, että muovipussien kulutus jossain määrin kasvaa

Veronmaksajien näkemys

- ***Veronmaksajain Keskusliitto pitää haittojen verotusta kannatettavana lähtökohtana silloin, kun sillä voidaan purkaa painetta ansiotulojen verotuksesta.***

- ***Uusien ympäristöverojen käyttöönotto vaatii kuitenkin erittäin huolellista harkintaa ja valmistelua. Ympäristöverot, kuten muutkaan verot eivät saa aiheuttaa liiallista sääntelytaakkaa ja hallinnollisia kustannuksia verovelvollisille ja viranomaisille. Verotus ei ole ainoa tapa hillitä haitallista kulutusta.***